

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ФІЗИКИ І АСТРОНОМІЇ

01601, МСП, Київ-30, Володимирська, 34
Телефони: 221-65-63, 221-65-74
Факс: (044) 224-06-51

№ 59/65 від 27 червня 2000 року

Заступнику директора
Українського НАД
стандартизації, сертифікації
та інформатики
пану Ярославові Юськову
03680, МСП, Київ-150
вул.Горького,174

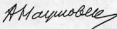
Вельмишановний пане Юсьвіа,

У зв'язку з розглядом Вашим інститутом проекту нової редакції
Державного стандарту України "Елементи хімічні" Відділення фізики і
астрономії НАН України надсилає Вам відгук на згаданий проект,
підготовлений Фізико-математично-астрономічною термінологічною комісією.
У роботі комісії беруть активну участь авторитетні фахівці нашого Відділення.

Звертаємося до Вас з проханням розглянути і врахувати зауваження, які
висловлені у відгуку і, на наш погляд, є важливими і слушними.

Дякуємо Вам наперед,

з повагою
академік-секретар
ВФА НАН України
академік НАН України



А.Г.Наумовець

УКРАЇНЬСЬКА НАУКОВА АСОЦІАЦІЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНО-АСТРОНОМІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЧНА КОМІСІЯ

03143 Київ 143
Метрологічна 146
Інститут теоретичної фізики ім.М.Боголюбова

тел.(044) 266 91 28
факс (044) 266 59 98
e-mail kocherzga@bitp.kiev.ua

ВІДГУК

на проєкт ДСТУ

“ЕЛЕМЕНТИ ХІМІЧНІ. Терміни та визначення основних понять. Умовні позначення”,
поданого на заміну чинного ДСТУ 2439-94

“ЕЛЕМЕНТИ ХІМІЧНІ ТА РЕЧОВИНИ ПРОСТІ. Терміни та визначення основних понять.
Умовні позначення”

Назви хімічних елементів є важливим складником не лише хімічної термінології, а й термінології природничих наук та технічної номенклатури, а також загальної літературної мови. Цю обставину недостатньо враховано у зазначеному вище проєкті ДСТУ (далі - Проєкт), хоча в п.1 і зазначено, що “Стандарт встановлює терміни у науці, промисловості та освіті”. На думку членів Фізико-математично-астрономічної термінологічної комісії, Проєкт не можна затвердити без суттєвих поправок. Основні зауваги подано нижче.

ЗАУВАГИ ПРИНЦИПОВОГО ХАРАКТЕРУ

1. У Проєкті повторено головну хибу чинного ДСТУ 2439-94: вилучено питомі українські назви елементів: азот, водень, вуглець, залізо, золото, кисень, кремній, мідь, оливо, ртуть, сірка, срібло, цина, а замість них подано латинізовані назви. Таке нововведення вже спричинило численні непорозуміння і дістало негативну оцінку працівників освіти та фахівців різних галузей науки і техніки. Подання українських назв як нестандартних не виправляє ситуацію. За усталеною традицією, латинізовані назви використовують у читанні хімічних формул та назвах сполук, а українські назви вживано у загальній та науковій мові. Така традиція не є винятковою і побутує в більшості європейських мов. Її неодмінно треба відродити. Отже, в Таблиці 2 пункту 2 Проєкту українські назви елементів треба подати як стандартні, а латинські - як синоніми, тобто:

*азот (нітроген), водень (гідроген), вуглець (карбон), залізо (ферум), золото (аурум),
кисень (оксиген), кремній (силіцій), мідь (купрум), оливо (плюмбій), ртуть (меркурій),
сірка (сульфур), срібло (аргентум), цина (станій).*

2. Ми підтримуємо пропозиції Технічного комітету стандартизації науково-технічної термінології щодо написання *станій* та *плюмбій* замість *станіум* та *плюмбум*. Їхніми українськими аналогами є, відповідно, *цина* та *оливо*, які треба повернути до вживання замість помилкових *олово* та *свинець*.

3. Зміна назви елементу 9 у Проєкті є необґрунтованою. Треба повернутися до традиційного написання *флюор*.

4. Пункт 4.7 Проекту треба вилучити, він призведе лише до плутанини. Наочною демонстрацією такого наслідку є наведені у цьому ж пункті приклади: атом Феруму - атом міді, ізопаи Натрію - ізопаи заліза (стор.9). Назви елементів, за традицією, треба писати з малої літери.

5. До Таблиці 1А Додатку А треба ввести не лише латинізовані назви елементів, а й зазначені вище українські.

6. Таблицю 1В Додатку В (стор.13) треба вилучити - відмінні назви простих речовин та елементів лише спричиняють непорозуміння. Зокрема, неможливо сказати, йдеться про елемент чи про просту речовину, коли предметом розгляду є взаємодія атомів, спектр проміння тощо.

7. У Таблиці елементів (Додаток Г) обов'язково треба подати українські назви елементів (див. п.1 цього листа) і вилучити російські. Таблиця елементів є основою для вивчення хімії в навчальних закладах, починаючи від школи. У такому вигляді, як подано в Проекті, вона створює враження, що, наприклад, рекомендованими українськими назвами елементу 8 є кисень та кислород. Цей недогляд треба виправити - стандартна таблиця українських назв елементів повинна містити українські та інтернаціональні назви, переклади усіма іншими мовами треба шукати у відповідних словниках.

ЗАУВАГИ РЕДАКЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ

1. Назву елементу 99 треба писати *айнштайній* - згідно з правильною вимовою і написанням прізвища Айнштайн (нім. Einstein), подібно до майтнерій (від нім. Meitner)

2. Назву елементу 101 треба писати *менделєвій* - адже вона походить від прізвища Менделєєв, а не Менделєв.

3. Назву елементу 106 треба писати з чинним правописом: *сивборгій*.

4. У п.2.7 (с.4) треба вилучити поданий в дужках синонім *іон* (згідно з новими правописними нормами, див. "Найновіша редакція українського правопису. Проект" - Київ, Наукова думка, 1999, 340 с.)

5. Треба писати *фалерен*, а не *фулєрен* - згідно з правильною вимовою прізвища Фал(л)єр (ам. Fuller), від якого цей термін походить.

Відгука обговорено і схвалено на засіданні робочого семінару Фізико-математично-астрономічної термінологічної комісії 14 червня 2000 р.

Голова Фізико-математично-астрономічної термінологічної комісії
Директор Інституту теоретичної фізики ім.М.Боголюбова
Головний редактор "Українського фізичного журналу"
Академік НАН України

О.СИТЕНКО

Керівник робочого семінару Комісії
кандидат фіз.-мат. наук

О.КОЧЕРГА